

ÅLANDS MILJÖPRÖVNINGSNÄMND

Strandgatan 25
22 100 Mariehamn
Tel.nr. (018) 25127, Fax.nr.(018) 16595
Hemsida. www.mpn.aland.fi

MILJÖTILLSTÅND

Datum

01.10.2002

Ärendenummer

MPN-00-100

Sökanden

Djurholms Fisk, c/o Leif Eriksson, 22920 Brändö

Ärende

Ansökan om miljötillstånd för en ny fiskodling om 300 ton tillväxt per år.

Ansökan har anhängiggjorts vid miljöprövningsnämnden 01.08.2000 och har kompletterats 02.11.2000 och 13.11.2000.

Sökanden ansöker om att miljöprövningsnämnden fastställer att tillståndsbeslutet kan verkställas även om det inte vunnit laga kraft enligt 13 § 2 mom landskapslagen om miljöskydd och miljötillstånd (30/2001).

Verksamhet och dess placering

Sökanden anhåller om tillstånd att starta en ny fiskodling med en planerad årlig tillväxt på 300 ton i nätkassar i havet på norra sidan av Inderskär i den västra delen av Brändö arkipelagen i Inderskärs by i Brändö kommun. Verksamheten avses endast att bedrivas under tillväxtsåsongen april – december men inte under vinterhalvåret av hänsyn till väderleksförhållandena på platsen. Sökanden anser att verksamhetsperioden dock inte kan avgränsas på ett bindande sätt eftersom den är beroende av väder och vind samt avsättningsplan och möjligheter, vilka varierar från år till år. Vid en foderfaktor på högst 1,2 innebär det en årlig foderförbrukning på ca 360 ton. Utgående från en fosforhalt på 0,9 % och en kvävehalt på 6,4 % per kilo foder innebär det att fodret innehåller ca 3 240 kg fosfor och 23 400 kg kväve per år, vilket ger en årlig teoretisk belastning på högst ca 2 000 kg fosfor och ca 15 000 kg kväve. Sökanden uppger att en årlig produktion på ca 300 ton i tillväxt per år bedöms vara en nödvändighet för att kunna bedriva verksamheten på ett lönsamt sätt.

Grund för sökande av tillstånd

Ansökan anhängiggjordes hos miljöprövningsnämnden som tillstånd enligt vattenlagen och överfördes till ansökan om tillstånd enligt miljöskydds- och miljötillståndslagen den 09.07.2001 till följd av den senare lagens ikraftträdande.

Grunden för sökande av miljötillstånd är därmed 11 § landskapslagen om miljöskydd och miljötillstånd (30/2001), då tillstånd behövs enligt 6 kap. 16 och 18 § 1 mom. punkt j vattenlagen för landskapet Åland (61/1996).

Tillstånd och avtal rörande verksamheten samt området planläggningssituation

Tidigare tillstånd och villkor

Västra Finlands vattendomstol beviljade Djurholms Fisk Ab tillstånd till 100 ton årlig tillväxt 31.10.1997, 61/1997/3. Ägare och delägare av fastigheter i Fiskö, Brändö besvärade sig över beslutet till vattenöverdomstolen. Vattenöverdomstolen upphävde och undanröjde vattendomstolens beslut och överförde ärendet till miljöprövningsnämnden. Miljöprövningsnämnden avslag sökandens ansökan om ny fiskodling 26.11.1998.

Sökandes rätt till de erforderliga områdena

Vattenområdet för fiskodlingen ifråga tillhör lägenhet Inderskär enstaka hemman RNr 1:0 och ägs av sökanden.

Platsen för fiskodlingsverksamheten och miljöns tillstånd

Området är till sin karaktär typiskt för den åländska ytterskärgården. Det är opåverkat av lokal punktbelastning. På grund av det relativt öppna läget med en djupränna i nord-sydlig riktning på västra sidan kan man på goda grunder anta att vattenutbytet är mycket bra. Direkta strömningsmätningar saknas i området. I området finns inte några trösklar eller djuphålur som skulle medföra begränsat vattenutbyte och stagnation. Vattendjupet i området där odlingen planeras är 15-18 m, enligt lodning utförd av sökanden.

Speciella undersökningar beträffande vattenkvalitet och biologiska parametrar (såsom fiskbestånd) i området har inte utförts. Sålunda kan vattenområdets karaktär inte exakt eller kvantitativt med siffror beskrivas.

Fiskbeståndet domineras av strömming, sik, abborre, gädda och öring samt olika arter av mörtfisk. Närmare utredning av fiskbeståndet har under de senaste åren sökanden veterligen inte gjorts i vare sig detta eller andra skärgårdsområden. I det berörda området förekommer binärings- eller yrkesfiske endast i begränsad utsträckning.

Sökanden uppger att i odlingens närhet finns ingen fritidsbebyggelse, stuguthyrning eller några allmänna badstränder och området är inte heller på annat sätt betydelsefullt för rekreation, turism eller annan näringsverksamhet.

Sökanden uppger vidare att området inte har några andra lokala punktbelastare samt framhåller de fördelaktiga förhållandena i avseende på vattenutbyte och av de åländska fiskodlingarnas gemensamma miljökontroll åren 1993 – 1998 bedöms miljöeffekterna av den planerade verksamheten bli obetydliga i förhållande till nyttan.

Sökanden uppger vidare att det inom en 2 km:s radie från fiskodlingen honom veterligen inte förekommer några naturskyddsområden eller områden med någon speciellt skyddsstatus. Uppgifterna baseras på sökandens lokalkännedom samt grundkarta och sjökort, där skyddsområden i regel är utmärkta.

Fiskodlingsverksamhet

Produktion

På platsen skall endast produktion av levande fisk ske medan all slakt och övrig hantering av fisken skall ske på annan plats. Fisken skall produceras i nätkassar fästa vid runda flytpontoner (typ Polarcirkel ca 10 - 15 stycken). Nätkassarna är ca 6-8 m djupa, med en omkrets på ca 60 m och en diameter på ca 20 m. Den totala produktionsvolymen uppgår till ca 30 000 m³ och ytan till 6 000 m². Nätkassarna skall förankras i botten i enlighet med direktiv från leverantören och utmärks i enlighet med gällande sjöfartsbestämmelser. Fisken sätts i regel ut vid en storlek på 200-500 g och odlas under en säsong.

Hantering av fisk, slakt och rensning

Fisken skall transporteras levande med sumpbåt till Brändö Lax Ab:s slakteri i Brändö, vilket är godkänt av ansvarig myndighet och där hanteringen av blod – och processvatten, slaktavfall samt död fisk sköts i enlighet med gällande bestämmelser.

Utfodringssystem och skötsel vid fiskodlingen

Fisken skall utfodras med automatik där utfodringsmängd, -intervall, -tid m m styrs av dataprogram som beaktar fodertyp (sammansättning, energiinnehåll), fiskens storlek, vattentemperatur och syre, för att på detta sätt uppnå optimal utfodring och minimalt foderspill vilka vardera medför minsta tänkbara miljöbelastning.

Behandling och mottagning av avfall

Död fisk skall avlägsnas dagligen under den varma årstiden och 1-2 ggr per vecka under den kalla årstiden. Död fisk transporteras bort från anläggningen för kompostering tillsammans med rensavfall i anknytning till Brändö Lax:s slaktutrymmen.

Bästa tillgängliga teknik (BAT) och bästa tillämpbara miljöpraxis (BEP)

Sökanden uppger att han utnyttjar bästa tänkbara och miljövänliga foder samt utfodringsteknik och deltar aktivt genom egna foderförsök för att hitta en optimal lösning med tanke på såväl verksamhetens lönsamhet som minimering av belastningen. Detta innebär att man väljer foder med låg halt närsalter samt dokumenterat bra smältbarhet (utnyttjandegrad), vilket i kombination med noggrann utfodring ger en låg foderfaktor och därmed minsta möjliga överskott närsalter.

Kontroll av verksamheten och dess verkningar

Kontroll av utsläpp

Den planerade odlingsenheten ansluts till de åländska fiskodlingarnas miljökontrollprogram, vilket är godkänt av Ålands landskapsstyrelse i egenskap av övervakande myndighet. På detta sätt kan verksamhetens eventuella påverkan på vattenkvaliteten kontinuerligt registreras och dokumenteras.

Miljökonsekvensbedömning

Sökanden har 1999 låtit upprätta en miljökonsekvensbedömning enligt en belastningsmodell som har utvecklats och testats vid Uppsala universitet:

Miljökonsekvensbedömning avseende planerad odlingslokal (Inderskär – Brändö) gjord av Lennart Nordvarg, Torbjörn Johansson och Lars Håkanson vid Uppsala universitet, institutionen för geovetenskaper.

Enligt utredningen tål området ifråga fiskodlingsverksamhet om produktionen begränsas till högst 500 ton per år. En verksamhet av den omfattningen skulle enligt utredningen medföra

endast en mycket liten förändring av vattenkvaliteten i området ifråga.

Miljöberättelse

Den information och utredning som enligt 5 § landskapsförordningen om miljöberättelser och miljökonsekvensbedömningar (10/2000) skall ingå i miljöberättelsen till detta beslut, finns i beslutstexten.

BEHANDLING AV TILLSTÅNDSANSÖKAN

Kungörelse

Ansökan kungjordes under tiden 02– 30.04.2001 på Brändö kommuns och Ålands landskapsstyrelses anslagstavlor. Kungörelsen fanns införd i Tidningen Åland och Nya Åland. Alla kända sakägare delgavs kännedom om ansökan per brev. I kungörelsen och delgivningen framgick att envar hade rätt att skriftligen yttra sig över ansökan inom ovannämnda tid.

Informationsbesök

Ålands miljöprövningsnämnd har förrättat syn på odlingsplatsen 21.11.2000.

Yttranden

Yttrande inlämnat av Hans Sundqvist, inkom 24.04.2001

Som representant för samt delägare i fastighetssammanslutningen Sundqvist E, Sundqvist M J och Lindberg E M, innehavare av fastigheten Kummelör (RN 1:4) Hullberga by i Brändö kommun, i omedelbar närhet till den föreslagna platsen för fiskodlingen, yrkar Hans Sundqvist på att ansökan inte godkänns.

Den årliga tillväxten i fiskodlingarna på Åland uppgår till ca 5 000 ton per år. Fiskodlingens andel av miljöbelastningen på Åland utgjordes 1998 av 284 ton kväve per år samt 36 ton fosfor per år. Med tanke på området som föreslagits för placering av anläggningen, är fiskodlingen av avsevärd storlek. Den av Djurholms fisk Ab föreslagna fiskodlingen med en årlig tillväxt på 300 ton, ger i samma proportion som ovan 17 ton kväve samt över 2 ton fosfor per år. Denna belastning är enorm för det känsliga området kring Innerskär.

Skärgården i Brändö kommun och särskilt i dess norra delar, kring Åva, Jurmo och i synnerhet Hullberga med sin unika natur, är en av Finlands mest värdefulla naturområden. Denna del av Åland erbjuder utmärkta möjligheter till rekreation, vilket utgör en mycket viktig inkomstkälla för den fasta befolkningen. I framtiden kommer detta att vara ännu viktigare.

Yttrande inlämnat av Nils Nordberg, Hildur Classon, Clark Classon och Hans Nordberg, inkom 24.04.2001

Då vattenförhållanden redan nu är hårt ansatta i Hullberga by på grund av att vattendjupet i fladan är så grunt och närheten till Nystads industriutsläpp skulle ytterligare ingrepp i miljön vara förödande för framtida släkter.

Yttrande inlämnat av Torsten Örblom, Paula Örblom, Ove Örblom och Doris Örblom, inkom 25.04.2001

Påminnarna har motsatt sig fiskodlingen på Innerskär eftersom de vill ha en orörd natur.

Yttrande inlämnat av Viking Henriksson m. fl. (34 underskrifter), inkom 30.04.2001

Sammanfattningsvis kan konstateras att det inte föreligger lagliga förutsättningar för att bevilja nytt tillstånd för Innerskärs-odlingen. Ett nytt tillstånd skulle motverka en uthållig utveckling. Odlingen kommer att innebära en synnerlig väsentlig olägenhet för undertecknade mark- och vattenägare om odlingen beviljas tillstånd och man kommer igång med verksamheten. Ett tillstånd för Innerskärs-odlingen skulle även innebära ett klart avståndstagande från Finlands Miljöcentrals miljöskyddsprogram för fiskodlingar för åren 1996 – 2005. Därtill skulle landskapsstyrelsens eftersträvan att få åländska fiskodlingar avskaffade från Helsingforskommissionens lista över ekologiska s.k. ”hot-spots” som bidrar till övergödningen av vår marina miljö. Om Innerskärs-odlingen beviljas tillstånd har samtliga undertecknade mark- och vattenägare skadeståndskrav som påminnarna anhåller om att få återkomma till om detta skulle aktualiseras.

Utlåtanden

Miljöprövningsnämnden har begärt utlåtande från Brändö kommun, Sjöfartsverket samt Husö biologiska station.

Utlåtande från Brändö kommun, inkom 30.04.2001

Kommunstyrelsen i Brändö beslöt att förordna Djurholms Fisk Ab:s ansökan eftersom nyttan av verksamheten överstiger den påvisbara skadan då nya arbetsplatser i kommunen är sällsynta och av stor vikt för kommunens framtid. Enligt skattelängden för år 1998 fick ca 32 personer sin huvudsakliga utkomst från fiskodlingsnäringen. Utöver denna direkta effekt stöder näringen bl.a. transporter från och till kommunen som därför, vilket är av betydelse för den bofasta befolkningen, kan bibehållas på en mycket god nivå. Ytterligare kan påpekas att den odling som ansökan gäller placeras i ett sådant område där det är relativt långt till såväl åretruntbosättning (närmaste by är Jurmo, dryga 6 km), fritidsbosättning (Hullberga, ca 2 km) som turistanläggningar/uthyrningsstugor (Åva, ca 6-7 km).

Utlåtande från Sjöfartsverket, skärgårdshavets sjöfartsdistrikt, inkom 25.04.2001

Sjöfartsverket motsätter sig inte ansökan. Nätkassarna bör utmärkas enligt Sjöfartsstyrelsens beslut 04.04.1991. Förtöjning eller förankring av nätkassarna bör ske så, att allmän båt- eller fartygstrafik inte förhindras eller försvåras. Nätkassarna bör placeras så att tillräckligt avstånd lämnas till farleder och möjliga manövreringsområden för fartyg eller båttrafik. Utmärkningen av nätkassarna får inte ske så att fasta eller flytande, belysta eller obelysta sjömärken kan förväxlas med fiskodlingens utmärkning. Kopia av karta eller utdrag ur sjökort där platsen för fiskodlingen framgår bör tillställas sjöfartsdistriktet så fort anläggningen är på plats.

Utlåtande från Husö biologiska station, inkom 06.06.2001

Husö biologiska station konstaterar genom Katri Aarnio att man inte borde tillåta tillstånd för en ny fiskodling. Trots att de synbarliga effekterna av den nya odlingen i dess nära miljö sannolikt skulle vara små, borde belastningen i den Åländska skärgården i sin helhet strävas till att minskas.

Förklaring

Leif Eriksson, Djurholms Fisk, Ab, inkom 10.07.2001, med följande förklaring till utlåtandena. Leif Erikssons förklaring innehåller i korthet följande.

I två av utlåtandena förordar man respektive motsätter sig inte ansökan. Det tredje utlåtandet, från Husö biologiska station, är till sitt innehåll motstridigt. I utlåtandet sägs dock ”att de synbarliga effekterna av den nya odlingen skulle sannolikt vara små”, vilket är en bedömning som stöder sökandens ansökan och enligt grunderna för tillståndsprövningen innebär att tillstånd bör beviljas.

I de fyra yttranden som har inlämnats har man inte med skälig verifiering eller på andra trovärdiga grunder påvisat att verksamheten ifråga skulle medföra väsentlig olägenhet eller andra effekter vilka med stöd av gällande lagstiftning skulle motivera avslag av ansökan.

Sålunda yrkar sökanden om att i yttrandena framförda yrkanden, inklusive de rörande ekonomisk kompensation eller ersättning, förkastas såsom ogrundade.

Sökanden har i tillståndsansökan med stöd av stadgandena i befintlig miljölagstiftning entydigt påvisat, att förutsättningarna för beviljande av tillstånd uppfylls till fullo. Sökanden har därmed i skälig utsträckning uppfyllt den del av bevisbördan som kan anses tillkomma sökanden.

Sålunda vidhåller sökanden de i ansökan framförda yrkandena om att tillstånd bör beviljas i enlighet med den beskrivning av verksamheten som där anges.

ÅLANDS MILJÖPRÖVNINGSNÄMNDNS AVGÖRANDE

Miljöprövningsnämnden avslår Djurholms Fisk Ab:s ansökan om att få starta en ny fiskodling i Inderskär, Brändö, enligt 1 kap 1 §, 4 kap 3 § 1 mom, 5 kap 9 § 2 mom vattenlagen för landskapet Åland (61/1996).

Miljöprövningsnämnden avslår följaktligen även sökandens ansökan om att tillståndsbeslutet kan verkställas enligt 13 § 2 mom landskapslagen om miljöskydd och miljötillstånd (30/2001).

Beslutsmotivering

Ålands miljöprövningsnämnd har granskat miljötillståndsansökan, yttranden och utlåtanden som anförts i ärendet samt förutsättningarna för beviljande av tillstånd. I avgörandet har miljöprövningsnämnden även i övrigt beaktat vad som bestämts om skydd av allmänna och enskilda intressen.

Miljöprövningsnämnden finner med beaktande av syftet och förutsättningarna i 1 kap 1 §, 4 kap 3 § 1 mom vattenlagen att sökanden inte kan beviljas tillstånd för ny fiskodling på ansökt plats. Detta med hänsyn till att den totala belastningen i regionen är hög och att fiskodlingsverksamhet redan bedrivs i området. Att tillåta en utökad fiskodlingsverksamhet i landskapet innebär att vattenområdet inte används på det sätt som bäst gagnar en uthållig utveckling. Fiskodlingsverksamheten tillsammans med andra vattenfarliga verksamheter både i och utanför landskapet riskerar trots försiktighetsmått att medföra olägenheter som är av väsentlig betydelse och nyttan av fiskodlingsverksamheten överstiger inte klart skadan.

Enligt 5 kap 9 § vattenlagen får ny eller ändrad verksamhet i vattenområde, för vilket kvalitetsnormer som syftar till att begränsa övergödning inte gäller, endast komma till stånd om det visas att verksamheten inte kan bidra till ökad övergödning i området eller att förbättringsoverskott utnyttjas enligt bestämmelserna i 5 kap 12 § vattenlagen.

Enligt förarbetena till vattenlagen gällande särskilda kvalitetsnormer, som stadgas i 5 kap 9 § vattenlagen, förefaller eutrofieringen för närvarande vara det överskuggande vattenvårdsproblemet i åtminstone saltsjön. I enlighet med olika målsättningar skall utsläppen av fosfor och kväve halveras. Innan detta översätts till bindande utsläppsrestriktioner och kvalitetsnormer bör rättsläget vara att i vart fall ingen ökning får ske. Därför får en ökad

belastning av kväve eller fosfor inte ske i ett vattenområde för vilket ännu inte några kvalitetsnormer som har betydelse för eutrofieringen har utfärdats. Ett förbättringsöverskott får dock utnyttjas i sådana vattenområden (Ålands landskapsstyrelsens framställning nr 19/1992/93 ss. 8 och 23).

För ändrad verksamhet har sökande inte åberopat utnyttjande av förbättringsöverskott och för berört vattenområde har inte utfärdats kvalitetsnormer. Den vetenskapliga utredningen från Institutionen för geovetenskaper vid Uppsala universitet har inte visat att verksamheten inte bidrar till ökad övergödning av vattenområdet.

Enligt Husö biologiska stations sakkunnigutlåtande skulle det innebära en närsaltbelastning på 2000 kg fosfor och fosfor och 15 000 kg kväve då den tilltänkta odlingens produktionsvolym är 300 000 kg. Belastningen från den tilltänkta odlingen skulle motsvara ca 46 % respektive 16 % av den fosfor- och kvävebelastningen som kommer från all bosättning, både tätorter och glesbygden, på Åland. Mängden producerad fisk på Åland skulle öka med 5 % i och med den nya odlingen.

Enligt 6 kap 4 § vattenlagen får tillstånd endast ges om det är utrett att denna lags bestämmelser är uppfyllda liksom bestämmelser som har utfärdats med stöd av lagen.

På ovannämnda grunder avslår miljöprövningsnämnden Djurholms Fisk Ab:s ansökan om tillstånd för ny fiskodling på ansökt plats och följaktligen även sökandens ansökan om att tillståndsbeslutet kan verkställas.

Tillämpade lagrum

Landskapslag om miljöskydd och miljötillstånd (30/2001) 2, 3, 4, 7, 11, 23 §§.
Vattenlag för landskapet Åland (61/1996) 1 kap.1 §, 4 kap. 1 §, 3-4 §§, 5 kap 9 §,
6 kap. 4, 16 §, 18 § 1 mom punkt j.
Landskapsförordning om miljöberättelser och miljökonsekvensbedömningar (10/2000) 5 §.
Landskapslag om Ålands miljöprövningsnämnd (65/1997).

Avgift

För detta beslut uppbärs en avgift på 134,55 euro.

Kungörelse av beslut

Beslutet sänds till sökanden med mottagningsbevis. Beslutet kungörs på Brändö kommuns och Ålands landskapsstyrelsens anslagstavlor och en kopia av beslutet finns under denna tid framlagd för allmänheten på kommunkansliet och på landskapsstyrelsens registratorskontor. Beslutet finns även tillgängligt på Ålands miljöprövningsnämnds hemsida www.mpn.aland.fi. I kungörelsen framgår att sakägare kan anföra besvär över lagligheten av beslutet hos Ålands förvaltningsdomstol.

Bilagor

1. Besvärsanvisning.

Sigurd Lindvall
Ordförande

Maria Carlsson-Lönngrén
Miljöhandläggare